

Udskriftsdato: fredag den 19. juni 2026

ISP nr 1999.601 (Gældende)

Inspektion af Statsfængslet i Møgelkær

Ministerium: Folketinget

Inspektion af Statsfængslet i Møgelkær

Resumé

Den 7. juni 1999 foretog inspektionschefen inspektion af Statsfængslet Møgelkær.

Inspektionen gav bl.a. anledning til spørgsmål om fængslets anvendelse af en celle som er midlertidigt godkendt som observationscelle til andre formål. Direktoratet for Kriminalforsorgen blev anmodet om en udtalelse om fængslets praksis hvorefter indsatte ved arbejdsvægring pålægges i arbejdstiden at tage ophold i en af de to forhørscenteri isolationsafdelingen.

Ombudsmandsinstitutionen modtog rapportmateriale for nærmere angivne perioder om anvendelse af håndjern, magtanvendelse og anbringelse i enrum. Gennemgangen heraf gav på nogle punkter anledning til kritik eller henstilling og i enkelte andre tilfælde til at bede nærmere oplysninger. Bortset fra det indledende afsnit om hvilke sager ombudsmandsinstitutionen modtog mv., er rapportgennemgangen ikke medtaget i gengivelse nedenfor af ombudsmandens rapport i sagen.

(J.nr. 1999-1260-628).

Den 17. marts 2000 afgav inspektionschefen følgende rapport til Statsfængslet Møgelkær og Direktoratet for Kriminalforsorgen:

”1. Indledning

Den 1. januar 1997 trådte lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand i kraft. I bemærkningerne til lovforslagets § 18 blev det forudsat at ombudsmanden foretager systematiske inspektioner af fængsler til opfyldelse af en anbefaling fra Den Europæiske Komité vedrørende forebyggelse af tortur og anden umenneskelig behandling eller straf.

Som et led i inspektionsvirksomheden foretog jeg og tre af embedets øvrige medarbejdere den 7. juni 1999 inspektion af Statsfængslet Møgelkær. Til stede under inspektionen var bl.a. fængselsinspektør (A), ledende overvagtimester (B), fængselsforvalter (C), undervisningsleder (D) og forsorgsleder (E).

Ombudsmanden har en gang tidligere - i 1982 - foretaget inspektion af Statsfængslet Møgelkær.

Inspektionen den 7. juni 1999 bestod af en indledende samtale med ledelsen, samtale med samarbejdsudvalget, samtaler med de indsatte talsmænd på henholdsvis de åbne afdelinger og den halvåbne afdeling, rundgang i fængslet og en afsluttende samtale med ledelsen. Jeg havde desuden samtale med fire indsatte som havde anmodet herom; tre af disse modtog efterfølgende særskilte breve om behandlingen af de klagepunkter som de havde fremført.

I forbindelse med inspektionen anmodede jeg om rapportmateriale til gennemgang, jf. nærmere punkt 8 nedenfor.

I tilslutning til inspektionen udarbejdede jeg

- et notat om iagttagelser under rundgangen i fængslet,
- et referat af 15. juni 1999 af det indledende møde med ledelsen,
- et referat af 15. juni 1995 af samtalen med samarbejdsudvalget,
- to referater af 10. og 14. juni 1999 af samtalerne med afdelingernes talsmænd og ledelsens bemærkninger hertil under det afsluttende møde.

Med brev af 5. juli 1999 sendte jeg det nævnte materiale til fængslet idet jeg bad om at modtage eventuelle bemærkninger eller rettelser inden en måned. Referat af samtalerne med talsmændene blev samme

dag sendt til en af talsmændene fra henholdsvis de åbne og halvåbne afdelinger med en tilsvarende anmodning. Jeg modtog herefter ved brev af 12. august 1999 fængslets bemærkninger som er indarbejdet i rapporten.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Statsfængslet Møgelkær og Direktoratet for Kriminalforsorgen til eventuelle bemærkninger om faktiske forhold som den foreløbige rapport måtte give anledning til.

Fængslet er i brev af 3. marts 2000 fremkommet med nogle bemærkninger der er indarbejdet i rapporten.

2. Bygningsmæssige forhold mv.

2.1.1. Generelt

Statsfængslet Møgelkær er et åbent statsfængsel beliggende ca. 12 km sydøst for Horsens.

Statsfængslet er beliggende i den tidligere hovedgård "Møgelkær"s bygninger og blev taget i brug af fængselsvæsenet i 1945. Afdeling K-L (den halvåbne afdeling) ligger dog i en bygning fra 1972 med senere tilbygning.

Fængslet har en kapacitet på 126 pladser fordelt på fire enheder der hver består af to afdelinger (A-B, C-D, G-H og K-L). 30 af pladserne udgøres af den halvåbne afdeling K-L. Alle de indsatte er mandlige fængselsafsonere.

Direktoratet for Kriminalforsorgen og Forsvarets Bygningstjeneste har i 1998 udarbejdet en bygningsanalyse med det formål at vurdere kriminalforsorgens anlægsbehov og behov for renovering af eksisterende anstalter. Analysen indeholder en kortlægning og vurdering af de eksisterende anstalter med hensyn til placering, størrelse, sikkerhedsmæssige forhold, bygningsstandard, vedligeholdelsesstandard, indretning og fleksibilitet mv.

Om Statsfængslet Møgelkær er der i bygningsanalysens afsnit B 11 b om de åbne fængslers forslag til vedligeholdelse, forbedringer og nybygninger samt direktoratets/Justitsministeriets tilsynsførende arkitekts vurdering heraf anført følgende (analysens side 63-64):

"Fængslet, der generelt er i god stand, har oplyst, at der skal udskiftes vinduer, renoveres tage, facader og asfaltbelægning for ca. 1,5 mio. kr.

Fængslet har opgjort det samlede behov for forbedringer af de tekniske anlæg til ca. 3,5 mio. kr. Beløbet dækker navnlig udbygning af CTS-anlæg samt udskiftning af varmerør. Der skal desuden installeres brandalarmer, cellekald og terrænbelysning. Rensningsanlæg, vandledninger m.v. skal renoveres. Udgifterne til udskiftning af vinduer og nye køkkener i lejeboliger samt ombygning og modernisering af fængslets butik beløber sig til ca. 300.000 kr. Den indvendige vedligeholdelse beløber sig til ca. 1 mio. kr. og omfatter bl.a. renovering af gymnastiksal m.v. Herudover skal der gennemføres renoveringer mv. af forskellige bygninger, herunder hovedbygning, afdeling A, projektskolen, vagtbygning og montageværksted samt gennemførelse af energibesparende foranstaltninger i fængslets snedkeri. I alt beløber disse arbejder sig til ca. 3,8 mio. kr. Forbedring af personalets lokaleforhold, bl.a. nye kontorer samt renovering af personalekøkken og mødesal, beløber sig til skønsmæssigt godt 100.000 kr.

Fængslet har fremsat ønsker om større projekter for ca. 3 mio. kr. Beløbet omfatter bl.a. en ny sportshal.

Samlet vurderes udgiften til vedligeholdelse at være **ca. 10,5 mio. kr.** Fængslets stand kan betegnes som bedre, og samlet vurderes udgiften til opretning at være **ca. 25 mio. kr.** Forbedringer udgør **ca. 3 mio. kr.** "

Bygningstjenesten har generelt foreslået at der udarbejdes individuelle vedligeholdelsesplaner og konkrete investeringsplaner eller alternativt et beslutningsgrundlag i form af en række fremtidsscenerier, jf. analysens side 73 med henvisning.

Kriminalforsorgen har på baggrund af resultaterne i bygningsanalysen udarbejdet en langsigtet plan (25 års plan) for nybygning og modernisering af bygnings-massen og under hensyn til prioriteringen heri en fem års investeringsplan, jf. side 83 ff. Statsfængslet Møgelkær er ikke specifikt nævnt heri.

Jeg beder direktoratet om at redegøre for hvilke foranstaltninger (anlæg, renovering, moderniseringer) der ventes iværksat på baggrund af bygningsanalysen for så vidt angår Statsfængslet Møgelkær. Jeg beder endvidere om oplysning om hvornår foranstaltningerne forventes gennemført.

2.2. Belægsafdelingerne

2.2.1. Stuerne

Fængslet har i alt 126 stuer fordelt på de 8 afdelinger (fire enheder). Alle stuer er enestuer, og stuerne i alle afdelinger er stort set ens møbleret og stort set lige store (ca. 10 m²).

På den halvåbne afdeling K-L er der i alt 30 stuer, 15 stuer i hver sin ende af en lang gang.

De indsatte har egen nøgle til at låse døren til deres stue efter sig (på ydersiden). Der er herudover særskilt lås på døren til personalets brug ved de indsattes afmønstring til egen stue.

Der er cellekald på samtlige stuer.

Alle stuerne har eget køleskab.

Efter mit valg besigtigede vi stue nr. 6. Der var gardiner og persienner for vinduerne. Der var gulvtæppe på gulvet. Stuen var desuden udstyret med en reol, et klædeskab, et bord og en briks med skuffe og en opslagstavle over. Der var en lampe i loftet. Derudover var der en håndvask med koldt og varmt vand samt et spejl og en hylde over. Der var desuden TV og radio.

Efter mit valg besigtigede vi endvidere stue nr. 11. Den stod tom. Den var i alt væsentligt indrettet på samme måde som stue nr. 6. Et af vinduerne var itu.

På afdeling A er der 15 stuer.

Efter mit valg besigtigede vi stue nr. 4 som var noget nedslidt. Stuen var indrettet med en seng, et bord, et skab og et klædeskab. Der var desuden en stol og et lille køleskab. Gardinerne var slidte. Det blev oplyst at de indsatte på afdeling A typisk afsoner meget korte domme.

På afdeling H er der 19 stuer.

På denne afdeling besigtigede vi to stuer efter mit valg. Den første stue, stue nr. 13, er ca. 3x3 m. Stuen var indrettet stort set som de øvrige stuer: Der var et vindue, en seng, to borde og en stol. Der var endvidere et køleskab samt en håndvask med koldt og varmt vand med et spejl over. Desuden var stuen indrettet med et billede på væggen, TV, videomaskine og et stereoanlæg.

Stue nr. 9 er en smule større end de andre, ca. 4x4 m. Den er indrettet på samme måde som stue nr. 13, bortset fra at der i denne stue er to vinduer. Der var også et skab, en lampe og en opslagstavle. Derudover var stuen udstyret med computer, telefon, TV og et stereoanlæg.

2.2.2. Fælles opholdsstuer mv.

Gangarealerne i statsfængslet er overalt i pæn stand med pænt malede vægge i forskellige farver.

På afdeling K-L er der to fritidsrum: en opholdsstue og et lokale til fritidsaktiviteter.

I opholdsstuen var der to store borde, et mindre bord og nogle slidte stole. Der var desuden TV og videomaskine. Lokalet var indrettet med pæne potteplanter. Fra opholdsstuen er der udgang til en terrasse.

I lokalet som er indrettet til fritidsaktiviteter, var der et bordtennisbord og en dartskive med en pointtavle hængende ved siden af på væggen.

Begge lokaler fremstod pæne og hyggelige.

På afdeling A er der ligeledes to opholdsrum. Det ene er indrettet med mange borde med stole, et TV. Der var mange spil. Der var et meget stort vægmaleri på den ene endevæg i lokalet.

I det andet, mindre, opholdsrum var der et bordtennisbord. Der var også her TV og adgang til forskellige spil samt en dartskeive med tilhørende tavle hængende på væggen.

Begge lokaler fremstod i nogenlunde pæn stand, omend inventaret var noget slidt.

På afdeling B så jeg yderligere et fritidsrum hvor der bl.a. var et billard-bord. Også dette lokale fremstod nogenlunde pænt og hyggeligt.

Opholdsrummet på afdeling H inddrages til belægsstue når der er pladsmangel. På tidspunktet for inspektionen var der således tre redte senge i lokalet foruden en seng stillet op ad væggen. Hver seng havde et tilhørende skab. Der var et billardbord i midten af lokalet, borde, stole, et køleskab og lamper. Der er vinduer langs den ene side af lokalet. Lokalet var aflåst. I stedet for opholdsstuen anvender de indsatte tilsyneladende TV-hjørnet i køkkenet til opholdsrum.

Vedrørende spørgsmålet om inddragelse af opholdsrum til belægsstuer i tilfælde af overbelægning, henviser jeg til det jeg har anført nedenfor under pkt. 6.3.

2.2.3. Toiletter og badeforhold

Der er toilet på alle gangene.

På afdeling K-L var toiletterne pæne og vedligeholdte. De er indrettet med et forrum med to døre med et toilet bag hver dør. I rummet foran er der en vask med koldt og varmt vand og et spejl over. Der var placeret renevæske på toilettet, men der var ikke opsat nogen vejledning i brugen af renevæske.

Baderummet er indrettet med to bade, en vaskemaskine og en tørretumbler. Der var rengøringsmidler til fri afbenyttelse.

Toilet og bad på afdeling A var ligeledes pænt og rent. Rummet er indrettet med tre vaske med koldt og varmt vand med spejle over. Der er to brusere med forhæng foran. Desuden er der to toiletter. Der var ingen renevæske på dette toilet.

Det er en fejl at der ikke var adgang til renevæske på toilettet på afdeling A. Jeg henviser til Direktoratet for Kriminalforsorgens rundskrivelse af 23. september 1996 om forsøg med rensmiddel til forebyggelse af HIV/AIDS. Det fremgår af rundskrivelsens punkt 3 at renevæske (og vejledning om anvendelsen heraf) bør stilles frit tilgængeligt for de indsatte på steder hvor fremstilling af en opløsning bestående af Klorin og vand kan foregå ubemærket, f.eks. på bade-/toiletrum. Jeg går ud fra at der nu i fornødent omfang er placeret renevæske og vejledning i anvendelsen heraf f.eks. på bade-/toiletrum.

Inventaret på toiletter og bad på afdeling B er som beskrevet ovenfor.

På afdeling G-H er der et stort toilet-/vaskerum. Det er indrettet med fire toiletter, vaske med varmt og koldt vand og spejle over. Desuden var der en vaskemaskine og en tørretumbler.

Jeg så desuden toilet- og baderum i vagtbygningen og skolebygningen.

Alle toiletter, baderum og vaskerum fremtrådte pæne og rengjorte og giver mig ikke anledning til bemærkninger.

2.2.4. Køkkener

På afdeling K-L er der på hver afdeling et stort køkken. Det køkken jeg så, var på tidspunktet for inspektionen nydeligt rengjort og opryddet. Det er indrettet med mange skabe langs den ene side, køkkenvask, to komfurer, en opvaskemaskine og to køleskabe. Spiseafdelingen ligger nogle trin ned fra selve køkkenet. Det er indrettet med 3 borde langs vinduerne ud mod grønne arealer. Lokalet er nydeligt holdt med billeder på væggen.

Køkkenet i afdeling A fremstod ligeledes ryddet og pænt. Det er indrettet med to godt brugte komfurer, en opvaskemaskine, en køkkenvask, et køleskab, en emhætte, en stor fryser og skabe langs væggen. Der er en spiseafdeling i forbindelse med køkkenet. Spiseafdelingen er indrettet med tre spiseborde med stole og et dartspil.

På afdeling H er køkkenet indrettet stort set på samme måde som de andre køkkener. Der er skabe langs væggen, en køkkenvask, to komfurer, en opvaskemaskine, en emhætte og en microovn. Der var også her en spiseafdeling med borde og stole, og et hjørne af lokalet var indrettet til TV-hjørne. Dette rum fremstod meget pænt og forholdsvist nyistandsat.

I skolebygningen var der et lille køkken med skabe, en vask med koldt og varmt vand, et køleskab, et bord og en kaffemaskine.

Køkkenfaciliteterne giver mig ikke anledning til bemærkninger.

2.3. Øvrige rum mv.

2.3.1. Observationscelle mv.

I vagtbygningen er der tre særlige celler.

En af cellerne er efter det oplyste midlertidigt godkendt som observationscelle. Det blev oplyst at fængslet normalt benytter sig af observationscellen i Statsfængslet i Horsens, og at fængslets egen observationscelle således kun anvendes kortvarigt indtil den pågældende indsatte kan overføres til Statsfængslet i Horsens.

Cellen anvendes endvidere til foreløbig anbringelse af indsatte som afventer overførsel til sikringscelle eller til fortsat afsoning i anden anstalt.

Cellen var alene møbleret med en seng og en lille væghængt bordplade. Det blev oplyst at cellen normalt også er møbleret med en stol og en affaldsspand der kan fjernes hvis den indsatte er voldsom. Der er cellekald. Indkigget i døren var beskadiget.

Det fremgår af § 20, stk. 1, i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 27. maj 1994 om anvendelse af observationscelle, sikringscelle, fiksering mv. i Kriminalforsorgens anstalter og arresthusene at såfremt betingelserne for anbringelse i sikringscelle foreligger, men en sådan celle ikke er til rådighed, kan anbringelse midlertidigt ske i en celle, hvorfra inventaret er fjernet, eller andet opholdsrum.

Jeg har på den baggrund ikke grundlag for at foretage mere i anledning af fængslets anvendelse af cellen til midlertidige anbringelser mens den pågældende afventer overførsel til sikringscelle i en anden institution.

Jeg beder fængslet om at fremsende kopi af rapporter vedrørende de fem seneste anbringelser af den art i cellen. Jeg beder om også at modtage kopi af observationsskemaer vedrørende tilsyn med den anbragte og underretning om hvorvidt den indsatte i de enkelte tilfælde rent faktisk blev overført til en institution hvor den pågældende kunne anbringes i sikringscelle. Jeg henviser til § 23, stk. 1 – 3, i det ovenfor nævnte cirkulære.

Vedrørende anvendelse af cellen som observationscelle bemærker jeg at det fremgår af Direktoratet for Kriminalforsorgens skrivelse også af 27. maj 1994 vedrørende nye regler om anvendelse af observationscelle, sikringscelle, fiksering mv., punkt 1, at

”Når de planlagte sikrings- og observationsceller er indrettet, må der ikke uden direktoratets godkendelse anvendes andre celler end almindelige celler, inklusiv isolationsceller mv., samt observationsceller og sikringsceller i standardiseret indretning. ...”

Det er således forudsat at direktoratet kan godkende at andre celler end de planlagte (sikrings- og observationsceller anvendes som sådan.

Jeg går ud fra at fængslets oplysning om at cellen er midlertidigt godkendt som observationscelle indebærer at Direktoratet for Kriminalforsorgen har godkendt cellen til brug som observationscelle. Jeg beder fængslet om i givet fald at bekræfte denne antagelse. Hvis der foreligger en skriftlig godkendelse fra direktoratet, beder jeg om at modtage en kopi heraf.

Det fremgår af cirkulæret om anvendelse af observationscelle mv., § 7, at celler der er indrettet og godkendt som observationsceller, ikke må anvendes til andet formål medmindre der foreligger ganske særlige omstændigheder.

Fængselsledelsen har oplyst at cellen – udover kortvarig anvendelse som sikrings- og observationscelle – anvendes til foreløbig anbringelse af indsatte som afventer overførsel til fortsat afsoning i anden anstalt. Jeg forstår dette siden at cellen i disse tilfælde anvendes til anbringelse af indsatte i situationer hvor betingelserne for anbringelse i sikrings- og observationscelle ikke er opfyldt.

Jeg beder fængslet og Direktoratet for Kriminalforsorgen om nærmere oplysninger om hvorvidt denne anvendelse af cellen er i overensstemmelse med § 7 i cirkulæret om anvendelse af observationscelle mv.

Jeg beder om fængslets og Direktoratet for Kriminalforsorgens bemærkninger til hvordan den beskrevne anvendelse af cellen som både sikringscelle og observationscelle stemmer overens med denne bestemmelse.

De to andre celler på den samme gang i vagtbygningen anvendes efter det oplyste som forhørsceller, til foreløbigt enrumsanbringelse og til arbejdsvægring indsatte; under arbejdsvægring opholder den indsatte sig i cellen for åben dør, men har ikke tilladelse til at forlade cellen.

Disse celler var møbleret med løse senge, væghængt bord og en træstol.

Alle tre celler har tremmer for vinduerne.

Vedrørende anvendelsen af to af cellerne i forbindelse med arbejdsvægring henviser jeg til punkt 3.1. nedenfor.

2.3.2. Besøgsrum

Fængslet har ingen egentlige besøgsrum da besøg gennemføres på de indsattes stuer og på de udendørs arealer.

Besøg kan finde sted på lørdage fra kl.9.30 til kl.16.00 og på søn- og helligdage fra kl.9.30 til kl.16.30.

2.3.3. Bibliotek

Biblioteket er beliggende i fritidscentret på 1. sal over maskinværkstedet. Det er placeret bag glasvægge i forbindelse med et opholdsrum. Biblioteket gav indtryk af at være velforsynet med bøger.

2.3.4. Undervisningslokaler

Skolen ligger i en separat bygning opført i midten af 1940'erne. I skolen er der plads til ca. otte indsatte.

Der er bl.a. et mødelokale, der bliver brugt til samling af eleverne om morgenen. Det er indrettet med en tavle for enden af lokalet og et skrive-bord. Bordene var opstillet i hestekoform med tilhørende stole. Der var desuden et skab og billeder på væggen.

Der er endvidere et stort fælleslokale med borde, stole og to transportable tavler i hver ende. Én af tavlerne bliver brugt som skillevæg. Der er desuden fire computere.

Skolen har herudover tre studieceller der er indrettet med computer og en hylde med bøger på. De tre studieceller er ens.

I undervisningsområdet er der et thekøkken.

Endelig er der et lærerkontor. Det er indrettet med tre arbejdspladser. Kontoret ligger bl.a. inde med uddannelsesbrochurer til brug for de indsatte, ligesom man råder over en computer, hvor der er mulighed for de indsatte kan søge information om uddannelser, uddannelsessteder, varighed o.s.v. Denne facilitet bliver efter det oplyste jævnligt brugt af de indsatte, dog kun under tilstedeværelse af en lærer.

Afdeling K-L har en separat skolestue. Her undervises op til fem elever ad gangen. Skolestuen var veludstyret med bl.a. computere og et større mødebord i midten af lokalet.

Undervisningsfaciliteterne giver mig ikke anledning til bemærkninger.

2.3.5. Fritidsfaciliteter

På 1. sal over maskinværkstedet er der indrettet et fritidscenter. Der er i den ene ende indrettet et motionsrum i et forholdsvis stort rum. Motionsrummet har spejle på den ene væg, en radio, en brandslange og en opslagstavle med vejledning i brug af maskinerne. Af udstyr er der slidte bænke, træningsmaskiner, vægte, en ribbe og cykler med slidt og hullet sadelbetræk. Rummet bærer i det hele taget præg af flittig brug.

Det blev oplyst at der altid er tilsyn med motionsrummet af en fængselsfunktionær, når der ikke i øvrigt er en fængselsfunktionær til stede sammen med de indsatte. Der er ikke noget "loft" for antallet af samtidige brugere.

Fra motionsrummet er der en trappe der fører op til opholdsrummet i tilknytning til biblioteket.

I fritidscentret er der en række mindre værksteder. Vi besøgte først husflidsbutikken hvor funktionærer sælger hobbymaterialer m.m. til de indsatte som herefter kan anvende disse i hobbyaktiviteterne. Butikken var møbleret med nogle reoler med forskellige lædervarer og en skranke.

Der er desuden et "fiskeværksted" til bl.a. fluebinderi.

Ved siden af dette lokale ligger et mindre keramikværksted. Der er nogle skabe med lås på, 2 keramikborde med drejeskive, to ovne og nogle reoler til tørring af keramiktingene.

Bag keramikværkstedet er der et træværksted. De farlige redskaber opbevares i et aflåst skab. Desuden er der værktøj, maskiner og en bæk.

Omkring fængslets bygninger er der arealer med græsplæne, bede og stier.

Et større areal er udlagt til boldbane, og for enden af dette areal er indrettet en legeplads med gyngestativ, en sandkasse, to mindre legehuse, en basketball-bane på fliser, en volleyball-bane, bænke mv. Arealet ligger ved en lille skov.

Også i tilknytning til afdeling K-L findes der en pænt stor græsplæne.

Udstyret i motionsrummet var som nævnt noget slidt. De øvrige fritidsfaciliteter fremstod derimod i pæn stand, og udendørsområderne gjorde et godt indtryk. Fritidsfaciliteterne giver mig ikke anledning til yderligere bemærkninger.

2.4. Arbejdspladser

Fængslet driver et større snedkerværksted som fremstiller bl.a. reoler og celleinventar. Værkstedet er indrettet med maskiner og en mængde træ på paller. I forbindelse med værkstedet ligger et opbevaringsrum også med træ på paller, og bagved ligger et depot. Derudover er der et lakeringsrum med et tørrerum bagved. I lakeringsrummet var der en meget kraftig lugt. Bagved er der et samlerum med store skabe og reoler.

Montageværkstedet er beliggende i en nyere bygning med to store værksteds-lokaler og et kontor til værkmeesteren og et lille lager på 1. sal under taget i den ene ende. I lokalet er der paller med clips og et stort samlebord til mindre "samleting". De indsatte er således bl.a. beskæftiget med at pakke clips ned i mindre bægre.

På maskinværkstedet bliver der bl.a. fremstillet vogne til postvæsenet samt tremmer og døre mv. til arresthusgårde. Værkstedet er en større fabrikslignende hal med maskiner, svejseapparater mv. Der er desuden to små kontorer i hjørnerne af lokalet. En del af maskinerne er forsynet med udsugning.

Vedrørende udsugning i lakeringsrummet i snedkerværkstedet og i maskinværkstedet henviser jeg til punkt 6.4. nedenfor.

Værkstederne virkede velindrettede og rummelige og giver mig ikke anledning til yderligere bemærkninger.

3. Arbejde, fritid, undervisning

3.1. Arbejde

Ledelsen oplyste at beskæftigelsen af de indsatte organiseres efter en beskæftigelsesplan godkendt af Direktoratet for Kriminalforsorgen. Beskæftigelsesplanen er opdelt i to afsnit, økonomidriften og arbejdsdriften:

Økonomidriften omfatter bl.a. den bygningsmæssige vedligeholdelse. Fængselsforvalteren oplyste at murer-, maler- og tømrerarbejdet kan beskæftige op til 12 indsatte. Herudover består økonomidriften af et rengøringshold der varetager renholdelsen af dels fællesarealer, dels afdelingerne (gangmandsfunktioner). Desuden kan park- og anlægsafdelingen beskæftige ca. 12 indsatte.

Arbejdsdriften udgør anstaltens momsregistrerede virksomhed. Kunderne til denne del af beskæftigelsen er typisk private, dog fremstilles der også møbler til statslige institutioner.

Anstaltens snedkeri kan beskæftige 19 indsatte der fremstiller reoler.

Maskinværkstedet har op til 15 indsatte beskæftiget. Maskinværkstedet er godkendt til uddannelse af lærlinge.

Beskæftigelsen af de indsatte der afsoner på den halvåbne afdeling, foregår på montageværkstedet. Der arbejdes her inden for flere fagområder såsom småfag og træindustri. På tidspunktet for inspektionen blev der bl.a. fremstillet små trapper til campingvogne.

Anstaltens produktionsskole henvender sig til de svagere indsatte, herunder også de fysiske svagere. Produktionsskolen har ikke et tilsvarende højt præstationskrav som de øvrige arbejdspladser. Der arbejdes primært med projekter og planlægning af opkvalificerende aktiviteter.

Som udgangspunkt vederlægges arbejdet med timeløn. Akkord anvendes kun i montageværkstedet. Dog giver bonusordninger mulighed for at opnå en højere løn i situationer hvor det er aftalt at et antal enheder skal opfyldes på en bestemt tid, og dette faktisk sker på kortere tid. Bonustillæg udbetales afhængig af arbejdets karakter i overensstemmelse med Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære om arbejdstid og arbejdspenge mv.

Alle indsatte deltager i en samtale inden tre dage efter indsættelsen. Under samtalen afdækkes den pågældendes ønske om beskæftigelse under afsoningen. Dette har medført at langt de fleste indsatte forbliver på det arbejdssted hvor de i første omgang bliver beskæftiget.

Vedrørende førtidspensionisters beskæftigelse blev det oplyst at førtidspensionister som udgangspunkt arbejder på lige fod med andre indsatte, dog således at pensionister tilbydes arbejde som de menes at kunne magte. Hvis en førtids-pensionist viser sig ude af stand til at overkomme et arbejde, vil den pågældende dog blive sygemeldt.

Der er efter det oplyste generelt sjældent klager over arbejdet, men der er mulighed for at bliver flyttet til anden beskæftigelse ved at aflevere en flytteseddel til arbejdslederen det pågældende arbejdssted. Der er få egentlige arbejdsvægringer - de indsatte foretrækker at blive sygemeldt.

Sygemeldinger foretages af anstaltens sygeplejerske. Under sygemelding skal den pågældende befinde sig på sin stue på afdelingen.

Ved arbejdsvægring bliver den indsatte pålagt i arbejdstiden at tage ophold i en af de to forhørsceller i isolationsafdelingen. Der er ikke tale om egentlige enrumsanbringelser; anbringelsen sker for åben dør, dog uden at den indsatte har tilladelse til at forlade cellen, og de indsatte bliver sendt ud så snart de ønsker at arbejde idet formålet med anbringelsen i isolationsafdelingen er at flytte de indsatte fra hjemmeafdelingen hvor der som udgangspunkt ikke skal være indsatte i arbejdstiden, og at motivere de indsatte til at arbejde.

Efter §§ 13 – 15 i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 28. september 1992 om arbejdstid og arbejdspenge samt ydelser til kost og selvforvaltning til indsatte i kriminalforsorgen er reaktionerne ved tilsidesættelse af beskæftigelsespligten løntræk, bortvisning, bøde, henvisning til anden beskæftigelse og bortfald af tillæg. Udover de i §§ 13, 14 og 15 nævnte reaktioner kan der i gentagne tilfælde af

tilsidesættelse af beskæftigelsespligten træffes beslutning om enrumsanbringelse i henhold til gældende regler herom, jf. cirkulærets § 16.

Ifølge direktoratets vejledning af 28. september 1992 om cirkulæret beror det på den enkelte institutions interne regler, hvor den indsatte i arbejdstiden skal opholde sig, så længe vedkommende tilsidesætter beskæftigelsespligten.

De mulige reaktioner ved tilsidesættelse af beskæftigelsespligten er efter cirkulæret af 28. september 1992 løntræk, bortvisning, bøde, henvisning til anden beskæftigelse og bortfald af tillæg. I gentagne tilfælde af tilsidesættelse af beskæftigelsespligten kan der ske enrumsanbringelse.

Jeg må forstå direktoratets vejledning af 28. september 1992 om institutionens beslutning om hvor den beskæftigelsesvægrenede skal opholde sig som sigtende til en praktisk foranstaltning og ikke (også) til en form for sanktion som der efter min opfattelse udtømmende er gjort op med i cirkulæret af 28. september 1992.

Jeg beder Direktoratet for Kriminalforsorgen om at udtale sig om den fremgangsmåde der anvendes af Statsfængslet Møgelkær.

3.2. Fritid

Foruden den "bundne" fritid (madlavning, indkøb osv.) er der mulighed for at tilbringe fritiden i fritidscentret med bl.a. motionstræning eller aktiviteter i hobbyværkstederne, jf. også det ovenfor anførte om fritidsfaciliteter og bibliotek.

Åbningstiden er på hverdage fra kl.16.00 til kl.20.00. På lørdage er åbningstiden i fritidscentret kl.14.15 til kl.20.00, og om søndagen fra kl.14.15 til kl.17.00. Motionsrummet har efter det oplyste betydelig længere åbningstid.

Biblioteket har åbent hver tirsdag fra kl.18.00 til kl.18.45.

Aktiviteter uden for fængslet – det kan f.eks. være fisketure, fodbold, svømning, bowling eller lignende – kræver forudgående tilmelding af den indsatte.

Talsmændene for de åbne afdelinger gav udtryk for at fritidsaktiviteterne fungerer tilfredsstillende, hvorimod talsmændene for de halvåbne afdelinger klagede over at aktiviteter i nogle tilfælde aflyses med meget kort varsel og ofte uden begrundelse. Talsmændene henviste i den forbindelse særligt til udflugtsaktiviteter.

Forelagt denne klage erklærede ledelsen sig enig i at aflysninger og begrundelser herfor skal meddeles til de indsatte så tidligt som muligt. Ledelsen mente i øvrigt ikke at aflysninger finder sted så ofte som det tidligere har været tilfældet. Aflysninger sker ofte på grund af manglende ekstra personaleressourcer i tilfælde af sygdom blandt personalet, pludseligt opståede behov for kørsler med indsatte eller lignende.

Det er naturligvis uheldigt hvis arrangementer for de indsatte aflyses med kort varsel og eventuelt uden begrundelse. Jeg forstod under inspektionen på ledelsen at personalet nu er meget opmærksom på problemet og bestræber sig på at informere de indsatte så snart aflysninger eller ændringer af planer indtræder. Jeg foretager mig derfor ikke mere vedrørende spørgsmålet.

3.3. Undervisning

Om uddannelse og undervisning oplyste fængselsledelsen at en ret stor del af de indsatte ønsker at modtage undervisning. Anstaltens dagskole har otte pladser og underviser typisk i dansk og matematik på folkeskoleniveau op til 10. klasse. Undervisningen er i det hele taget koncentreret om de fem emner læsning, skrivning, matematik, fremmedsprog og informationsteknologi. Undervisnings-formen er praktisk anlagt, og man forsøger at "flytte lærerrollen" således at de indsatte får ansvar for egen læring.

Udover den almindelige dagskole er der skole i den halvåbne afdeling med fem pladser. Anstaltens to fuldtidsansatte lærere åbner hver sin skole og bytter herefter i formiddagens løb.

Undervisning finder sted i tidsrummet fra kl. 7.30-12.00. Resten af tiden forudsættes brugt til forberedelse og selvstudium.

Indsatte der modtager undervisning, aflønnes med almindelig timeløn og mister ikke eventuelle tillæg ved at flytte til undervisning fra arbejde.

Der er som regel otte til ti indsatte der modtager undervisning uden for anstalten. Der kan være tale om undervisning på teknisk skole, AMU-centre eller VUC-centre.

Undervisningsleder (D) oplyste videre at de to lærere ikke er i stand til fuldt ud at imødekomme behovet for specialundervisning hvorfor der til stadighed er 6-7 indsatte på venteliste til denne undervisning. Ventelisten kan "brydes" af indsatte for hvem der allerede er fastlagt en handleplan eller hvor der foreligger andre særlige forhold. Det medfører at tiden på venteliste for andre indsatte kan blive på op til ½ år.

Også talsmændene for de åbne afdelinger anførte over for mig at specialundervisningen til ord- og talblinde er utilstrækkelig, og talsmændene nævnte i den forbindelse en konkret sag.

På min forespørgsel oplyste undervisningslederen at et edb-program til undervisning af ordblinde ville være meget nyttigt. Programmet er imidlertid ret kostbart.

Jeg beder oplyst om der er foretaget videre vedrørende specialundervisning til ord- og talblinde.

Talsmændene udtalte endvidere at det ikke bliver taget alvorligt når en indsat er i et uddannelsesforløb. Talsmændene anførte at en indsat således ikke burde flyttes når den pågældende har en praktikplads på hånden. Talsmændene gjorde desuden gældende at ledelsen burde udvise større fleksibilitet ved tilladelse til frigang.

Endelig fandt talsmændene det utilfredsstillende at der ikke bliver givet tilladelse til deltagelse i kurser der ligger i naturlig forlængelse af tidligere bevilgede kurser.

(Som eksempel nævntes det at en indsat der havde frigang til et stillads-arbejderkursus herefter ikke havde fået et nødvendigt kørekortkursus).

Ledelsen oplyste under den afsluttende samtale at der bestemt ikke stilles hindringer i vejen hvis en indsat overflyttes med henblik på frigang til uddannelse.

Der kan dog i enkelttilfælde være konkrete forhold der tilsiger at frigang skal nægtes. Ledelsen kunne i øvrigt ikke genkende problemet og ville bede talsmændene om nærmere at konkretisere hvilke situationer der tænkes på.

Vedrørende bevilling af kurser erklærede ledelsen sig principielt enig i at det ikke er hensigtsmæssigt at undlade at følge op på et kursusforløb medmindre der er særlige, konkrete grunde til det.

Det oplyste vedrørende arbejde, fritid og undervisning giver mig ikke anledning til yderligere bemærkninger.

4. Lægebetjening mv.

Fængselslægen har konsultationstid tirsdag formiddag, og sygeplejersken har normalt træffetid mandag og tirsdag kl.7.30-kl.15.00 og onsdag, torsdag og fredag kl.7.30 – kl.14.00.

Fremstilling for lægen eller sygeplejersken sker efter forudgående meddelelse til afdelingspersonalet.

Metadon gives i lægeværelset kl.7.30 på hverdage og i tidsrummet kl. 8.45 – kl. 9.00 på lørdage og søndag og helligdage.

Der er ikke knyttet fast psykolog til fængslet, men der er tilknyttet psykiater to timer om ugen.

Talsmændene for de åbne afdelinger gjorde gældende at det er de forkerte der sygemeldes af sygeplejersken: ikke de syge, men dem der pjækker. Det var desuden talsmændenes indtryk at nogle indsatte har lettere ved at få en sygemelding end andre, ligesom en talsmand fortalte om et tilfælde af mangelfuld undersøgelse hos sygeplejersken.

Talsmændene anførte endvidere at lægen fratager nye indsatte nødvendig medicin, og at dette i en nylig, konkret situation havde ført til en kritisk situation. Flere sager har ifølge talsmændene været i patientklagenævnet og Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Ledelsen var uenig i talsmændenes indtryk af sygeplejersken og påpegede bl.a. at sygeplejerskens rolle, når en indsat er dårlig og beder om medicin eller når en indsat ønsker sig fritaget for arbejdspligten, i sig selv kan føre til utilfredshed med hende. Det blev desuden oplyst at den sædvanlige sygeplejerske havde været sygemeldt, og at der i denne periode havde været mange skiftende vikarer hvoraf nogle var mere egnede til arbejdet i anstalten end andre.

Vedrørende lægeklager oplyste ledelsen at de videreekspederes til patientklagenævnet eller embedslægen. På et tidspunkt ca. et år før inspektionen havde fængslet modtaget et større antal lægeklager, men ingen af disse førte – efter ledelsens umiddelbare erindring – til at der blev givet klagerne medhold.

For så vidt angår det konkrete tilfælde som talsmændene nævnte havde ledelsen ikke nogen erindring herom, men ville undersøge sagen nærmere.

Jeg beder fængslet om at fremkomme med mere præcise oplysninger om hvorvidt de indgivne lægeklager førte til at der blev givet klagerne medhold. I givet fald beder jeg om nærmere underretning om disse sager.

Herudover foretager jeg på det foreliggende grundlag ikke mere vedrørende spørgsmålet om betjening af læge og sygeplejerske.

5. Belæg

5.1. Sammensætning

Fængslet har som nævnt 126 pladser, heraf 30 pladser på den halvåbne afdeling. På tidspunktet for inspektionen var der dog kun 14 indsatte på den halvåbne afdeling.

Fængslet modtager mandlige fængselsafsonere fra Horsens, Odder og Silkeborg politikredse og fra det storkøbenhavnske område.

Ifølge den informationsmappe fra fængslet som jeg modtog i forbindelse med inspektionen, er alle aldersgrupper fra unge afsonere på 15-17 år til godt 60-årige repræsenteret blandt de indsatte, men med hovedvægten på aldersgruppen 25-40 år. Fængslet har efterfølgende oplyst at der fra tid til anden også er indsatte som er ældre end det fremgik af informationsmappen. Domslængderne varierer fra 30 dages til seks års fængsel. Det blev dog under inspektionen oplyst at de fleste afsonere kortere fængselsstraffe; den gennemsnitlige afsoningstid i fængslet ligger således på ca. tre måneder.

5.2. Stærke/svage indsatte

Fængslets halvåbne afdeling er beregnet for indsatte der er i risiko for at bortgå fra anstalten, f.eks. på grund af gæld i forbindelse med narkotikamisbrug eller fordi den pågældende på anden måde er kommet i en truet situation i anstalten. Der er således tale om meget ”svære” indsatte, typisk med alvorlige narkotikamisbrugsproblemer. Afdelingen er en succes i den forstand at kun ganske få er blevet flyttet fra den halvåbne afdeling til en lukket anstalt.

Svage indsatte på de åbne afdelinger bruges efter det oplyste i vidt omfang som ”depotmænd” der opbevarer narkotika for bagmændene. Hvis en indsat bortgår eller ønsker overførsel til afsoning andetsteds, er der derfor stor opmærksomhed på spørgsmålet om det kan skyldes problemer med en bagmand, f.eks. i form af trusler eller gæld relateret til narkotika.

Man har haft et eksempel på decideret mishandling af en indsat om natten efter afmønstring hvor enhederne er personalefri (bortset fra den halvåbne afdeling).

Det blev videre oplyst at fængslet slår hårdt ned på tilfælde hvor indsatte afkræves domsudskrifter af medindsatte. Trusler herom fører til overførsel af den pågældende indsatte til afsoning i lukket anstalt. Man har derfor ikke nu noget større problem af den karakter, og så vidt det var ledelsen bekendt

kan indsætte afsoner i fængslet uden at medindsætte finder ud af hvad den pågældende er dømt for. Også sexkriminelle har således i de senere år kunnet afsoner i fred, bortset fra et enkelt tilfælde hvor den indsatte måtte flyttes.

6. Andre forhold

6.1. Forplejning, købmandsbutikken

Talsmændene for den halvåbne afdeling oplyste på forespørgsel at selvforplejningen fungerer tilfredsstillende. Der findes forskellige madklubber som fungerer på trods af de hyppige udskiftninger af indsatte.

Det er tilladt at medbringe madvarer indkøbt uden for fængslet fra udgang for henholdsvis 75 kr. (12 timers udgang) og 250 kr. (orlov).

Købmandsbutikken drives af en lokal købmand fra Hornsyld. Butikken er åben tre dage om ugen i 1½ eller 2 timer. Det er muligt – for at fremme ekspeditionen – forudgående at afgive bestillinger til købmanden efter en bestillingsliste.

Butikken er beliggende i et aflangt lokale i stueetagen i hovedbygningen og var udstyret med kølemontre og et bord med kasseapparat på. Alle varerne er placeret bagved skranken.

Udvalget af konserves og mejeriprodukter forekom stort. Det kunne ikke konstateres om der var frugt og grønt. Udløbsdatoen på et antal varer blev eftersat.; der var ingen tilfælde hvor udløbsdatoen var overskredet.

Da to af ombudsmandens medarbejdere var til stede i butikken kom en indsat for at bytte en pose slik der ifølge den indsatte var fem år for gammel. Fængslets ledelse har efterfølgende oplyst over for mig at episoden beroede på en misforståelse, og at udløbsdatoen ikke var overskredet, men kunne misforstås i forbindelse med årtusindskiftet.

Talsmændene for de åbne afdelinger klagede over at sidste salgsdato for varerne ofte er overskredet og – for så vidt angår kødvarer - nær sidste salgsdato. Desuden bemærkede talsmændene at der ofte er lang ventetid på betjening i butikken.

Som nævnt ovenfor fandt jeg og de øvrige deltagere i inspektionen ingen varer i købmandsbutikken som havde overskredet sidste salgs- eller holdbarhedsdato. Der var selvsagt kun mulighed for at foretage stikprøver. Jeg går imidlertid ud fra at ledelsen er opmærksom på spørgsmålet og reagerer hvis der konstateres overskridelser af salgs- og holdbarheds-datoer. På det foreliggende grundlag foretager jeg ikke mere vedrørende spørgsmålet. Jeg har heller ikke grundlag for at foretage noget vedrørende spørgsmålet om ventetid på betjening.

Talsmændene mente at priserne i købmandsbutikken er sammenlignelige med dagligvarepriserne på tankstationer, og at dusøren er utilstrækkelig i forhold til priserne. En af talsmændene foreslog i den forbindelse at lukke butikken og gå over til indkøb fra Netto efter bestillingslister.

Ledelsen oplyste hertil at købmanden efter aftalen med fængslet er forpligtet til at have samme tilbudsvarer og priser som i butikken i Hornsyld. Priserne kan ikke sammenlignes med lavprisbutikker, men købmanden konkurrerer dog med en Dagli'Brugs i Hornsyld.

Jeg modtog under inspektionen bestillingsliste og prislister samt ugens tilbudsavis.

Jeg foretager ikke yderligere vedrørende købmandsbutikkens priser og udvalg.

Ledelsen bemærkede i øvrigt – i anledning af en bemærkning fra talsmændene om at købmandsudvalget ikke behandler klager seriøst - at klager over købmanden skal indgives til fængselsledelsen (og ikke købmanden) som herefter indkalder til møde i købmandsudvalget.

6.2. Euforiserende stoffer mv.

Det blev oplyst at der bruges mange ressourcer på at bekæmpe narkotika-problemer, men at der som regel er ét af to ”mønstre” der gør sig gældende i anstalten:

Hvis der ikke er narkobagmænd blandt de indsatte, er situationen diffus med små mængder narkotiske stoffer af meget forskellig art. Hvis der derimod er narkobagmænd blandt de indsatte, giver det sig udslag i at der er mange penge og store mængder narkotika i omløb i anstalten. Handelen foregår i disse perioder typisk kun via håndlangere for bagmanden, jf. herved også det ovenfor omtalte om ”depotmænd” (pkt. 5.2.).

Hvor mange penge der cirkulerer blandt de indsatte i fængslet, kan ofte aflæses i købmandens omsætning. Ledelsen nævnte et eksempel på at der under en razzia var blevet konfiskeret narkotika til en ”markedsværdi” af ca. 70.000 kr. Omsætningen hos købmanden faldt drastisk efter konfiskationerne. Bagmændene sikrer i sådanne tilfælde deres indtægter på anden måde, f.eks. ved at opkræve beskyttelsespenge eller kræve at alle bidrager til ”krydderikassen”.

Vedrørende nedtrapning af narkomaner blev det oplyst at dette styres af lægen og sygeplejersken, og at der under nedtrapning i fængslet anvendes både Metadon og Fenemal. Egentlig misbrugsbehandling iværksat i amtskommunalt regi fortsættes under afsoningen.

Det er naturligvis ikke acceptabelt hvis indsatte trues eller bringes i afhængighedsforhold til andre indsatte og udnyttes på baggrund af handel med euforiserende stoffer. Jeg har noteret mig at der efter det oplyste allerede anvendes mange ressourcer på at bekæmpe narkotikarelaterede problemer i fængslet, og jeg går ud fra at ledelsen og det øvrige personale også fremover i videst muligt omfang gennemfører foranstaltninger der sikrer at sådanne forhold undgås eller afhjælpes.

6.3. Overbelægning

Det blev under den indledende samtale med fængslets ledelse omtalt at man ved indkaldelse til afsoning i et vist omfang ”overbooker” idet man har erfaring for at en del indkaldte ikke møder frem til afsoning på det fastsatte tidspunkt. Dette kan i nogle tilfælde føre til overbelægning på afdelingerne. I sådanne situationer er det nødvendigt at rede op i opholdsstuerne på belægsafdelingerne. På dagen for inspektionen var der således efter det oplyste redt op i to opholdsstuer med fire sengepladser i hver.

Som omtalt ovenfor under pkt. 2.2.2. besigtigede jeg under rundgangen en fælles opholdsstue på afdeling H der var aflåst fordi tre senge stod opredte i lokalet og yderligere en seng var stillet op ad væggen.

Under min samtale med talsmændene for de åbne afdelinger udtrykte talsmændene utilfredshed med denne situation der efter deres erfaring også medfører øget pres på køkken- og badefaciliteter og giver øget støjniveau på grund af manglende støjisolering af opholdsstuerne. Desuden var talsmændene utilfredse med at opholdsstuerne tages i brug til indkvartering af afsonere med meget kort varsel.

Ledelsen erklærede sig enig i det hensigtsmæssige i at de indsatte så tidligt som muligt orienteres om ankomsten af nye indsatte der skal være i opholdsstuerne; der er derfor allerede aftalt en rutine gående ud på at afdelingspersonalet mod ugens slutning orienteres om hvor mange nye indsatte der forventes, og at afdelingspersonalet skal viderebringe dette til de indsatte på afdelingerne. Ofte vil det dog ikke være muligt at få overblik over belægget førend i løbet af samme dag (de fleste nye afsonere forventes normalt om mandagen). Ledelsen lovede at minde afdelingspersonalet om den aftalte rutine.

For så vidt angår selve problemet med overbelægning meddelte fængselsledelsen at ”booking” af pladser naturligvis skal ske omhyggeligt, men da det gennemsnitlige belæg over året skal ligge på 94 %, er det ikke muligt at undgå overbooking på visse tidspunkter af året.

Det kan ikke give mig anledning til bemærkninger at fængslet søger at opfylde kravet om en belægningsprocent på 94 i årligt gennemsnit, og jeg har noteret mig ledelsens bemærkning om at ”booking” naturligvis skal ske omhyggeligt. Jeg har imidlertid forståelse for talsmændenes utilfredshed med de gener som den lejlighedsvis overbelægning medfører for de indsatte i form af støj, øget pres på fællesfaciliteterne og inddragelse af fælles opholdsrum. Jeg henstiller derfor at opholdsstuerne på afdelingerne ikke står aflåst med opredte senge i perioder hvor der ikke faktisk midlertidigt er indkvarteret nyankomne

indsatte dér - jeg går ud fra at opholdsstuerne herefter vil kunne benyttes efter formålet langt den overvejende del af tiden. Jeg henstiller endvidere at fængselsledelsen overvejer om det er muligt at forbedre støjsisoleringen af de opholdsstuer der inddrages til indkvartering. Jeg beder om at blive underrettet om resultatet af disse overvejelser.

6.4. Udsugning og ventilation i værkstederne

Talsmændene rejste et spørgsmål om manglende udsugning i maskinværkstedet og lakeringsrummet i snedkerværkstedet. Jeg kunne også selv (som nævnt under beskrivelsen af rundgangen i fængslet) konstatere en ubehagelig, kraftig lugt i lakeringsrummet.

Ledelsen var enig i at der er lugtgener i lakeringsrummet. Der anvendes syrehærdende lak idet vandbaseret ifølge fængslets ledende overvagtimester ikke kan anvendes på egetræ som der p.t. arbejdes med. Den ledende overvagtimester har endvidere påpeget at vandbaseret lak udgør et helseproblem på lige fod med syrehærdende lak.

Der findes masker i lakeringsrummet som de indsatte imidlertid ikke benytter. Arbejdstilsynets tilsyn af lakeringsrummet har ikke givet anledning til tilsyns-rapporter fra Arbejdstilsynet.

Ledelsen tilføjede at snedkeriet i øvrigt skal have en tilbygning, og at et skitse-projekt den samme dag var sendt til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Byggeriet forventedes iværksat i løbet af efteråret.

Jeg henstiller at ledelsen over for det personale der er tilknyttet snedkerværkstedet, indskærper vigtigheden af at de indsatte benytter masker og andre beskyttelsesmidler og orientere om de eventuelle konsekvenser af manglende brug af sådan beskyttelse.

Under hensyn til bl.a. oplysningen om at Arbejdstilsynet ikke har fundet anledning til bemærkninger vedrørende lakeringsrummet foretager jeg mig herudover ikke mere vedrørende spørgsmålet.

Vedrørende maskinværkstedet anførte ledelsen at Arbejdstilsynet den 29. juni 1998 efter et tilsynsbesøg havde vejledt om bl.a. ventilationen i maskinværkstedet. Jeg modtog kopi af Arbejdstilsynets tre tilsyns-rapporter vedrørende tilsynets besøg den 19. juni 1998. I tilsynsrapporten om "Vejledning angående ventilation i maskinværkstedet" påpegede Arbejdstilsynet at der skal etableres mekanisk udsugning og rumventilation.

Ventilationsproblemerne skulle ifølge ledelsen indarbejdes i anstaltens arbejds-pladsvurdering som Arbejdstilsynet efter det oplyste afventede. Et nyt udsugnings-system forventedes installeret i 1999; en indstilling til direktoratet var på tidspunktet for inspektionen efter det oplyste "lige på trapperne".

Jeg anmoder om at modtage et eksemplar af fængslets arbejdspladsvurdering. Jeg beder endvidere fængslet om nærmere oplysninger om hvad der siden inspektionen er foretaget til afhjælpning af problemerne med mangelfuld udsugning og ventilation i værkstedet.

Jeg går ud fra at de forhold der er omtalt i de to øvrige tilsynsrapporter fra Arbejdstilsynet er bragt i orden (henholdsvis instruktion i anvendelse af tekniske hjælpemidler og anvendelse af klippe-lokkemaskine).

6.5. Besøgsudgange

Talsmændene var ikke tilfredse med den måde 24-timers besøgsudgange fungerer på for indsatte med bopæl/pårørende langt væk. Nærmere bestemt var der utilfredshed med at f.eks. afsonere fra København skal afhentes i anstalten ved udgangens begyndelse hvilket er både dyrt og tidskrævende for den besøgende.

Ledelsen forklarede at besøgsudgange ifølge udgangscirkulæret skal begynde som et besøg i anstalten, og at det derfor er påkrævet at den indsatte afhentes dér. Hensigten med besøgsudgange har ikke været at den indsatte skal tage hjem, men i Statsfængslet i Møgelkær accepterer man at de indsatte tager hjem - også indsatte med bopæl i København. Ledelsen oplyste at dette formentlig, sammenlignet med andre anstalter, er en meget liberal holdning til besøgsudgangsreglerne.

Jeg tager ledelsens oplysninger om fængslets praksis vedrørende besøgsudgange til efterretning.

Jeg kan oplyse at jeg i forbindelse med inspektionen af Statsfængslet på Kragsskovhede blev bekendt med at fængselsfunktionærernes forbund har foreslået at besøgsudgange for indsatte med dom på mere end 60 dages fængsel erstattes af en mulighed for orlov efter en fire ugers karenperiode. Forslaget om afskaffelse af besøgsudgange havde været drøftet med Direktoratet for Kriminalforsorgen på et anstaltsledermøde. Jeg har i rapporten om inspektion af Statsfængslet på Kragsskovhede bedt om direktoratets bemærkninger til det jeg i rapporten refererede vedrørende spørgsmålet. Jeg har endnu ikke modtaget direktoratets bemærkninger. Jeg foretager mig ikke yderligere vedrørende spørgsmålet i relation til inspektionen af Statsfængslet Møgelkær.

6.6. Talsmandsordningen

Talsmændene fortalte på forespørgsel at den aktuelle fællestalsmand var på frigang hvilket naturligvis var uhensigtsmæssigt. Generelt fungerer ordningen i øvrigt godt. Adgangen til at afholde møder og kontakten til ledelsen blev betegnet som tilfredsstillende. Talsmændene havde forståelse for at fællestalsmanden ikke må gå ind i konkrete sager.

Jeg foretager ikke mere vedrørende spørgsmålet.

6.7. Adgang til udendørsarealerne på den halvåbne afdeling

Talsmændene forklarede at adgangen til udendørsarealerne omkring afdelingen var blevet begrænset. Det førte bl.a. til at det ikke var tilladt at spille fodbold på græsplænen på den ene side af bygningen.

Talsmændene gjorde gældende at indskrænkningerne i brugen af arealerne på den ene side af huset er en kollektiv straf som skyldes hærværk forøvet af en enkelt indsat der nu ikke længere er i anstalten. De var utilfredse med at denne indsatte ikke var blevet flyttet på et tidligere tidspunkt end det havde været tilfældet.

Der blev i den sammenhæng fremsat ønske om i det mindste at få en skumbold til boldspil.

Ledelsen oplyste at der har været tre tilfælde af bortgang fra den halvåbne afdeling, og at en af disse skete mens alle, inklusive personalet, befandt sig på den ene side af bygningen. Den pågældende indsatte som der sigtedes til, var blevet flyttet på det tidspunkt da der forelå tilstrækkeligt bevis for at han stod bag hærværket.

Fodbold vil fortsat ikke blive tilladt på afdelingens græsplæne dels fordi ruder bliver slået itu, dels fordi arealet skråner så meget at der er risiko for personskade. Det sidste problem kan ikke løses ved at spille med skumbold.

Ledelsen henviste i stedet til at de indsatte på afdelingerne K og L på nærmere bestemte tidspunkter har mulighed for at komme med over på anstaltens rigtige boldbane, ligesom der er planer om at udgrave petanque-baner på den skrånende del af grunden.

Jeg tager ledelsens oplysninger til efterretning og foretager ikke mere vedrørende spørgsmålet.

6.8. Åbne døre om natten på den halvåbne afdeling

Talsmændene fremsatte ønske om at der bliver iværksat forsøg med åbne døre om natten i weekenderne på den halvåbne afdeling. De oplyste at der nu er fællesskab på hverdage til kl. 23.00 og i weekenden til kl. 24.00. Herefter aflåses dørene til de enkelte stuer.

Jeg viderebragte dette ønske til ledelsen der umiddelbart ikke var positivt indstillet. Ledelsen henviste til ordensmæssige hensyn og beskyttelseshensyn og anførte bl.a. at åbne døre må formodes at ville forstærke de problemer som opstår på baggrund af narkotika på afdelingerne og som i forvejen er grunden til at en stor del af de indsatte befinder sig på den halvåbne afdeling. Herudover frygtede man at de indsattes døgnrytme ødelægges hvilket er dårligt stemmende med normaliseringsprincippet.

Ledelsen gav tilsagn om at give en nærmere besvarelse på ønsket direkte over for afdeling K og L.

Jeg foretager ikke mere vedrørende spørgsmålet.

7. Samtaler med indsatte

Jeg havde samtaler med tre indsatte. Alle tre indsatte har fået særskilt svar vedrørende deres klagepunkter.

8. Gennemgang af rapporter

Ved starten af inspektionen bad jeg om at modtage kopi af rapportmateriale vedrørende anvendelse af håndjern, magtanvendelse og anbringelse i enrum for perioden 1. juni 1999 og et år bagud.

Jeg modtog 12 rapporter om anvendelse af håndjern, 10 rapporter om magtanvendelse og en rapport om enrumsanbringelse.

Ved min gennemgang af det modtagne materiale er jeg ikke gået ind i en nærmere vurdering af baggrunden for de beslutninger der er truffet. Jeg har navnlig haft opmærksomheden henledt på om proceduren i forhold til de gældende regler er blevet fulgt. Jeg har også været opmærksom på spørgsmålet om overholdelse af reglerne om notatpligt.

Efter gennemgangen bemærker jeg følgende:

...

9. Opfølgning

Jeg beder om at fængslet sender de udtalelser som jeg har bedt om, gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg ligeledes beder om en udtalelse.

10. Underretning

Denne rapport sendes til Statsfængslet Møgelkær og Direktoratet for Kriminalforsorgen. Den endelige rapport vil tillige blive sendt til Folketingets Retsudvalg og de indsatte i fængslet.”